

## KPT:n lausunto Kehityspolitiikan ylivaalikautisesta selonteosta:

Painopisteiden jatkumo vahvistaa kehitysyhteistyön tuloksellisuutta, mutta rahoitustiekartan puuttuminen murentaa sen perustaa

Ylivaalikautinen selonteko tuo jatkuvuutta Suomen kehityspolitiikan painopisteisiin ja kannustaa monialaiseen yhteistyöhön yli hallinto- ja toimijarajojen kestävässä kehityksessä. Myös kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun ja rauhantien välisen yhteistyön tiivistäminen on sen keskeisiä uudistuksia. Selonteosta puuttuu kuitenkin hallituskaudet ylittävä tiekartta, jolla kehitysrahoitus nostetaan YK:n suositukseen.

## Hallitusohjelma linjaa:

*"Kehitysyhteistyötä tehdään pitkäjänteisesti Suomen painopistealueilla: naisten ja tyttöjen asema ja oikeudet, demokratia ja toimivat yhteiskunnat, laadukas koulutus, kehitysmaiden talouden perustan vahvistaminen ja työpaikat, ilmastonmuutoksen torjunta ja siihen sopeutuminen, ruokaturva, vesi, uusiutuva energia ja luonnonvarojen kestävä käyttö mukaan lukien metsitys. Kehitysyhteistyön lisärahoitus kohdennetaan edellä mainituille painopistealueille."*

*"Hallitus toteuttaa kehitysyhteistyön tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta parantavia uudistuksia. Laaditaan Suomelle kehityspolitiikan politiikkajohdonmukaisuutta ja vaikuttavuutta edistävät periaatteet, jotka ovat ylivaalikautiset."*

*"Laaditaan Suomelle kehityspolitiikan politiikkajohdonmukaisuutta ja vaikuttavuutta edistävät periaatteet, jotka ovat ylivaalikautiset."*

## Taustaksi: KPT on ajanut jo pitkään hallituskaudet ylittävää kehityspolitiikkaa

Ilmastonmuutoksen sekä köyhyyden ja eriarvoisuuden kaltaisten globaalien haasteiden ratkaisu ja YK:n kestävä kehitys Agenda2030 edellyttävät myös Suomen kehityspolitiikalta ja kehitysyhteistyöltä entistä määrätietoisempää ja johdonmukaisempää hallituskaudet ylittävää otetta. Kehityspoliittinen toimikunta (KPT) laati hallituskauden evästyksiksi keväällä 2019 "Globaalin vastuun mallin", jossa kehityspolitiikkaa ja -yhteistyötä tarkasteltaisiin osana Suomen Agenda2030:n toimeenpanoa.<sup>1</sup> KPT ehdotti, että malliin kirjattaisiin kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön määritelmä ja tarkoitus, hallituskaudelta toiselle siirtyvät keskeiset elementit – kuten tavoitteet, painopisteet sekä

<sup>1</sup> KPT antoi ensimmäiset suosituksensa tähän vuonna 2015 sekä kartoitti myös kehitysyhteistyölain säätämistä yhtenä mahdollisina keinona lisätä kehitysyhteistyön pitkäjänteisyyttä vuonna 2017.

rahoituksen taso. Samalla laadittaisiin tiekartta kohti kehitysyhteistyövarojen 0,7 prosentin bruttokansantulo-osuutta. Tämä parantaisi työn jatkuvuutta ja tuloksia verrattuna yhden hallituskauden kestäviin irrallisiin ohjelmiin, jotka ovat johtaneet kehitysyhteistyön tempoilevuuteen ja rajallisten resurssien hajaantumiseen. Myös kehityspoliitikan evaluoinnit suosittelevat aiempien hallituskausittain vaihtuvien kehityspoliittisten ohjelmien muuttamisesta pitkän aikavälin kehityspoliitikaksi, jonka toteutusta tarkasteltaisiin ja tarkennettaisiin tarvittaessa strategisesti hallituskausittain.

KPT:n mukaan hallituskaudet ylittävä malli myös terävöittäisi kehityspoliitikan roolia kestävän kehityksen kansallisessa toimeenpanossa ja lisäisi Suomen kansainvälistä vaikuttavuutta. Lisäksi se kannustaisi monialaiseen yhteistyöhön yli hallinto- ja toimijarajojen. Lisäksi KPT näki tärkeäksi, että kehityspoliitikan pitkän aikavälin perusta ja sen hallituskausittain tehtävät päivytykset laaditaan mahdollisimman avoimesti ulkoministeriön omaa sekä sidosryhmien asiantuntemusta hyödyntäen ja käsitellään eduskunnassa. *Kehityspoliittisen ohjelman laatiminen vaalikauden ylittävään selontekomuotoon nähtiin tässä parhaana ratkaisuna, joka nyt toteutui.*

Kehitysrahoituksen osalta KPT:n tavoitteena oli, että selonteko sisältäisi uskottavan suunnitelman kehitysyhteistyövarojen nostamiseksi YK:n suositamalle tasolle. Tässä tiekartassa 0,7 prosentin osuus bruttokansantulosta oli määrä saavuttaa viimeistään kahden seuraavan hallituskauden aikana. Vähintään 0,2 prosenttia bruttokansantulosta suunnattaisiin vähiten kehittyneisiin maihin. *Pidämme valitettavana, että tämä keskeinen tavoite jäi toteutumatta.<sup>2</sup>*

*KPT:n mukaan  
hallituskaudet ylittävä  
malli myös terävöittäisi  
kehityspoliitikan  
roolia kestävän  
kehityksen kansallisessa  
toimeenpanossa.*

2 KPT:n jäsenistä Perussuomalaiset eivät kannata hallituskaudet ylittävän rahoitustiekartan laadintaa.

# Mitä uutta kehityspolitiikan ylivaalikautinen selonteko sisältää?

Selonteko linjaa ensi kertaa kehityspolitiikan jatkumoa, mutta johdonmukaisuus jää vielä vaille seurantaa

Tuore hallituksen kehityspolitiikan ylivaalikautinen selonteko (27.5.2021) viittaa perustuslain 1 §:n Suomelle antamaan tehtävään osallistua kansainväliseen yhteistyöhön rauhan ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi sekä yhteiskunnan kehittämiseksi. Selonteko huomioi aiempaa paremmin kehityspolitiikan pitkän aikavälin luonteen ja ilmentää nyt ensimmäistä kertaa sitä, miten kehityspolitiikan tarve, tavoitteet ja tuloksellisuus ulottuvat hallituskaudelta toiselle. Se muodostaa jatkumoa edelliselle vuoden 2016 selonteolle *”Yksi maailma, yhteinen tulevaisuus – kohti kestävä kehitystä”*. Tällaista selontekojen välistä jatkumoa ei hallituskausien välillä ole ollut aiemmin.

*Selonteko määrittelee, että kehityspolitiikalla tarkoitetaan Suomen johdonmukaista toimintaa kaikilla niillä kansainvälisen yhteistyön ja kansallisen politiikan lohkoilla, joilla vaikutetaan kehittyvien maiden asemaan.* Lähtökohta on kunnianhimoinen ja kestävä kehityksen kokonaisvaltaiseen ja johdonmukaisuutta korostavaan otteeseen sopiva. Selonteko viittaa jo johdannossa hallitusohjelman toimeksiantoon *”edistää kehityspolitiikan johdonmukaisuutta ja vaikuttavuutta”*. Nämä käsitteet sekä niitä ohjaavat keskeisimmät periaatteet olisi kuitenkin ollut hyvä selventää itse selonteossa. Näin selonteon ohjauus olisi vahvistunut ja konkretisoitunut sekä kehitysyhteistyön että laajemman, myös muita politiikka-aloja koskevan kehityspolitiikan osalta.

Selonteon sisältö keskittyy kuitenkin pitkälti vain kehitysyhteistyöhön. Myös kehityspoliitikan tulokset raportointi kattaa pääsääntöisesti vain kehitysyhteistyöllä saavutetut tulokset, ei muiden politiikka-alojen vaikutusten seuranta tai raportointia. Lisäksi se, miten ja missä eri politiikka-alojen tulisi huomioida kehityspoliittinen selonteko ja sen tavoitteet, jää edelleen avoimeksi. Tulkintaerot näkyvät käytännössä esimerkiksi Suomen Afrikka-strategiassa.

Myös hallituksen kestävän kehityksen Agenda2030-selonteko (julkaistiin marraskuussa 2020) viittaa, että nämä hallinnonaloja ohjaavat johdonmukaisuuden periaatteet kirkastettaisiin tässä selonteossa. Tämä jäi vielä toteutumatta.

Hallituskaudet ylittävä pitkäjänteisyys näkyy selvimmin kehityspoliitikan painopisteissä, jotka jatkuvat nyt hallituskaudelta toiselle päivitettyinä. Aiempaan hallitusohjelmaan verrattuna selonteko sisältää myös uusia strategisia painotuksia ja kirkastaa aiempia. Selonteko määrittelee yli vaalikausien kulkeviksi ja Suomen vahvuuksiin nojautuviksi kehityspoliitikan päätavoitealueiksi naisten ja tyttöjen oikeudet; koulutuksen; kestävän talouden ja ihmisarvoisen työn; rauhanomaiset, demokraattiset yhteiskunnat; sekä ilmastomuutoksen, luonnon monimuotoisuuden sekä luonnonvarojen kestävän hallinnan ja käytön. Humanitaarisen avun selonteko määrittelee itsenäiseksi osaksi kehityspoliittikkaa, jolla autetaan hädänalaisia ihmisiä kriisitilanteissa.

Merkittävin muutos liittyy koulutuksen nostamiseen omaksi painopisteekseen. Tämä on myönteinen ja laajasti tuettu askel, jossa Suomi hyödyntää omia vahvuuksiaan kehityspoliitikassa. Selonteossa itse koulutuspainopisteen sisältö jää kuitenkin vielä verrattain ohueksi. Ensimmäiset askeleet toteutuksessa – kuten kansainvälisiin koulutusrahastoihin osallistuminen – ovat kuitenkin olleet hyviä.

Myös hallitusohjelman sitoumus, jonka mukaan ekologisesti kestävä Suomi näyttää tietä ilmastomuutoksen hillitsemisessä ja luonnonmonimuotoisuuden turvaamisessa, näkyy selkeästi kehityspoliittisessa selonteossa. Tätä sitoutumista on tukenut myös Suomen sitoutuminen Leaders' Pledge For Nature -sitoumukseen luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi osana YK:n luontohuippukokousta syyskuussa 2020.

Kehityspoliittinen toimikunta teki vuoden 2020 alussa selvityksen ympäristön ja luonnon monimuotoisuuden roolista Suomen kehitysyhteistyössä. Uusi ylivaalikautinen kehityspoliittinen ohjelma huomioi selvityksen keskeisimpiä suosituksia ja ohjaa toivotavasti myös jatkossa lisäresursseja sektorille. Suosituksia tarvitaan myös edistämään ja nostamaan esille globaalisti kansainvälisen biodiversiteettisopimuksen ja rahoituksen merkitystä hallitusohjelman edelläkävijäroolin mukaisesti.

---

*Merkittävin muutos  
liittyy koulutuksen  
nostamiseen omaksi  
painopisteekseen.*

## Hauraille maille tärkeä humanitaarisen avun, kehitysyhteistyön ja rauhantyön ”kolmoisneksus” nyt mukana

KPT on aiemmin suosittanut, että tällä hallituskaudella kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun ja rauhanrakennuksen yhteyksiä vahvistetaan osana hallituskaudet ylittävää lähestymistapaa. Tämä on huomioitu Kehityspoliittisessa selonteossa hyvin ja perustellusti. Selonteon lähtökohtana on, ettei kansainvälinen yhteisö ole kyennyt riittävällä tavalla vastaamaan ilmastonmuutoksen, ympäristön tilan heikkenemisen sekä konfliktien, terrorismin, luonnonkatastrofien ja pandemioiden aiheuttamiin haasteisiin eikä yhteiskuntien kantokykyyn vahvistamiseen. Tämän kaltaiset mittavat ongelmat ja äärimäinen köyhyys sekä ihmisoikeuksiin liittyvät riskit ovat erityisen yleisiä pitkittyneistä kriiseistä ja konflikteista kärsivissä kehittyvissä maissa. Afganistanin tilanne korostaa selonteon muotoilua erittäin dramaattisella tavalla.

Koronapandemia on ensimmäistä kertaa sitten 1990-luvun alun johtanut inhimillisen kehityksen taantumiseen. Vaikutukset ovat erityisen vakavia köyhimmille ja haavoittuvassa asemassa oleville. Kansalaisyhteiskunnan tilaa on entisestään kavennettu, ja muun muassa koulujen sulkemisilla tulee olemaan pitkäaikaisia vaikutuksia. Samaan aikaan kansainvälinen yhteisö on epäonnistunut toimimaan yhdessä pandemian lopettamiseksi ja maailman väestön enemmistön rokottamiseksi.

Näiden ongelmien ratkaisemiseksi selonteko linjaa, että Suomen kehityspoliitiikan toimeenpanoa ohjaa ns. kolmoisneksus-lähestymistapa, joka mahdollistaa kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun ja rauhanprosessien välisen koherenssin, keskinäisen täydentävyyden ja tuloksellisuuden. Toimijoiden yhteiset strategiset tilanne- ja riskiarviot sekä kumppanuudet ovat sen keskeinen väline. Toiminnan tulee olla myös konfliktisensitiivistä. Se tarkoittaa kykyä ymmärtää toimintaympäristöä ja sen konflikteja sekä kykyä sovittaa toiminta oikealla tavalla vallitseviin olosuhteisiin kestävän rauhan edistämiseksi. Selonteon kirjaus on OECD:n suosituksen mukainen.

Humanitaarisen avun, kehitysyhteistyön ja rauhantyön vahvuuksien yhteensovittaminen ja toimeenpano vaativat erityistä suunnittelua, koordinaatiota ja resursseja Suomen kumppanimaiden tilanteiden valossa. Kansalaisyhteiskunnan toimijat kriisi- ja hauraissa maissa pyrkivät operoimaan kolmoisneksus-otteella, mutta ne tarvitsevat joustavaa ja jatkuvaa tukea työlleen. Myös humanitaarisen avun, kehitysyhteistyön ja rauhantyön

*Koronapandemia on ensimmäistä kertaa sitten 1990-luvun alun johtanut inhimillisen kehityksen taantumiseen.*

välisen rahoituksen joustavuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota, jotta kokonaisvaltainen ote on käytännössä mahdollinen.

Kolmoisneksus-lähestymistapa tukee myös Suomen tavoitteita edistää oikeudenmukaisia ja demokraattisia yhteiskuntia ja osallistavia rauhanprosesseja erityisesti naisten ja nuorten roolin osalta (pätöslauselmien 1325 ja 2250 mukaisesti). Paikallisten toimijoiden rooli on tässä keskeinen.

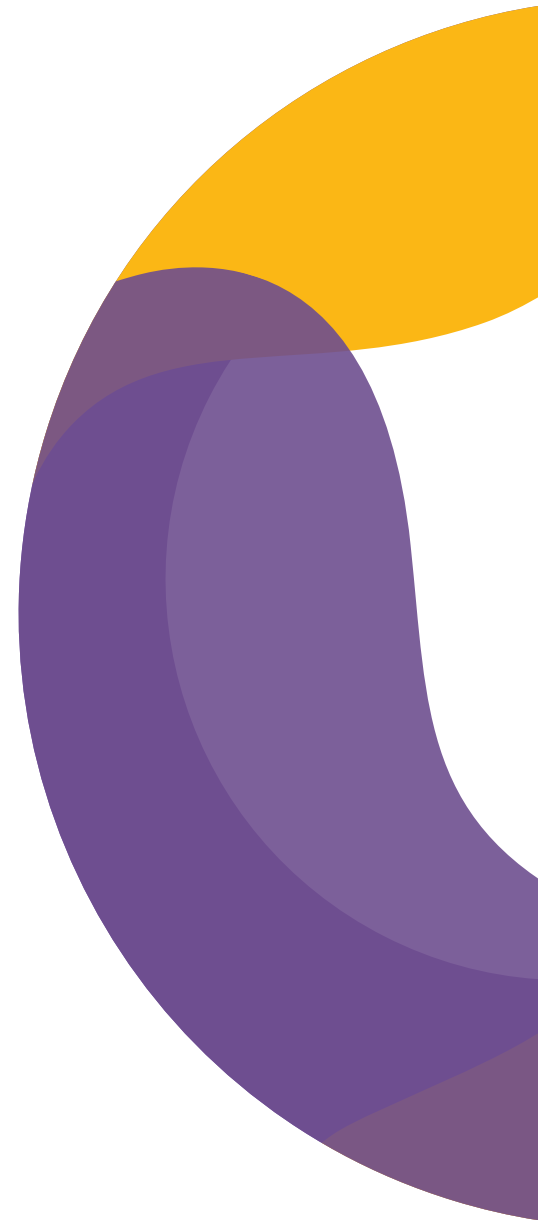
Toivomme, että kolmoisneksus ja sen huolellinen toimeenpano kantavat hallituskaudelta toiselle ja Suomi tunnetaan maana, jonka harjoittama ja rahoittama kehitysyhteistyö, humanitaarinen apu ja rauhantyö ovat enemmän kuin osiensa summa: että ne ovat johdonmukaisia, rakentavat positiivisia kytköksiä ja täydentävät toinen toisiaan sekä tuottavat mitattavia tuloksia myös kollektiivisesti. Erityisen tärkeää on, että yhteistyö synnyttää lisäarvoa kohdealueiden ihmisille ja heidän pyrkimyksilleen kohti kestävää rauhaa ja kehitystä.<sup>3</sup>

## Selonteko toi kehityspoliitikan lähemmäs eduskuntaa, mutta kunnianhimoisilta tavoitteilta puuttuu varma rahoituspohja

KPT pitää hyvänä, että selonteon valmisteluun on osallistunut kaikkia eduskuntapuolueita edustava parlamentaarinen seurantaryhmä, ja valmistelu on ollut sidosryhmiä ja valtioneuvoston eri toimijoita osallistavaa. Selontekoprosessin tavoitteena oli muodostaa ”kehityspoliitikasta yhteinen kokonaisnäkemys, jota suomalainen yhteiskunta voi laajasti tukea.” Nähdäksemme lopputulos tukee juuri tätä päämäärää.

Lisäksi on tärkeää, että selonteon linjausten toteuttamista sekä tavoitteiden saavuttamista ja tuloksia seurataan ja niistä raportoidaan kunkin vaalikauden lopussa, kuten selonteko linjaa.

3 Tarkemmin teemasta KPT:n asiantuntijajulkaisussa (2021) ”Yhdessä enemmän kuin osiensa summa: Miksi Suomen kehitysyhteistyö, humanitaarinen apu ja rauhantyö tarvitsevat yhteisen suunnan?” [https://www.kehityspoliittinetoimikunta.fi/wp-content/uploads/sites/27/2021/03/KPT\\_yhdessaenemman\\_032021\\_web\\_final-1.pdf](https://www.kehityspoliittinetoimikunta.fi/wp-content/uploads/sites/27/2021/03/KPT_yhdessaenemman_032021_web_final-1.pdf)



Selontekoprosessi oli kuitenkin kokonaisuudessaan pitkä ja poliittisesti haastava, mikä näkyy lopputuloksessa. Ylivaalikautisen selonteon tarkka aikajänne, seuranta- ja päivitysmekanismit eivät ilmene tekstistä. Yksi merkittävimmistä puutteista on se, että hallitusohjelman mukainen ylivaalikautinen rahoitustiekartta jäi tekstistä kokonaan pois, ja hallitusohjelman keskeinen kehityspoliittinen sitoumus jää toteutumatta. Näin Suomen kunnianhimoiset painopistealueet jäivät tosiasiasa vaille varmuutta vastaavista resursseista, mikä puolestaan syö pitkäjänteisen ja tuloksellisen työn edellytyksiä.

Siksi KPT näkee, että Suomen globaali vastuu ja kansainvälinen uskottavuus edellyttävät hallituskaudet ylittävää suunnitelmaa kehitysyhteistyön määrärahojen nostamiseksi 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta YK:n kestävän kehityksen Agenda2030:n mukaisesti.<sup>4</sup>

4 KPT:n jäsenistä Perussuomalaiset eivät yhdy tähän kantaan.

*Hallituksen on selkeytettävä kehityspoliitiikan, kehitysyhteistyön sekä Suomen globaalin vastuun määrittelyä.*

## KPT suosittaa, että:

- Kehityspoliitiikan ylivaalikautinen selonteko hyväksytään Suomen kehitysyhteistyötä ja -politiikkaa ohjaavaksi kehykseksi osana Suomen Agenda2030:n toimeenpanoa.
- Hallituksen on selkeytettävä kehityspoliitiikan, kehitysyhteistyön sekä Suomen globaalin vastuun määrittelyä. Yhteinen ymmärrys toimialasta luo perustaa johdonmukaiselle toiminnalle ja sen seurannalle. Se myös helpottaa eri toimijoiden sitouttamista tähän läpi valtionhallinnon ja yhteiskunnan eri ryhmien. Johdonmukaisuus on puolestaan tuloksellisen, vaikuttavan ja resurssitehokkaan politiikan perusedellytyksiä.



- Ylivaalikautisen selonteon luoma kehys toimii pysyvänä perustana, mutta sitä tulee olla mahdollista päivittää strategisesti. Päivityksen perusteet nousevat esimerkiksi kansainvälisistä suosituksista, toimintaympäristön muutoksista sekä kehityspolitiikan riippumattomista arvioinneista ja tieteellisestä tutkimuksesta. Päivitys tapahtuu osallistavasti ja avoimesti ulkoministeriön parlamentaariselle seurantaryhmälle toimittaman ehdotuksen pohjalta kunkin vaalikauden alussa.
- Hallituksen on laadittava viipymättä uskottava ylivaalikautinen tiekartta kehitysrahoituksen nostamiseksi YK:n suositamalle 0,7 %:n BKTL-tasolle vuoteen 2030 mennessä. Kehityspolitiikan vaikuttavuus edellyttää riittävää rahoitusta ja henkilöstöresursseja. Sitoumuksen sivuuttaminen haittaa Suomen kansainvälistä roolia.<sup>5</sup>
- Kehityspolitiikan painopisteiden jatkumoa on kehitettävä siten, että uutta koulutuspainotusta järjestelmällisesti syvennetään ja sen kytköksiä aiempiin painopisteisiin ja humanitaariseen apuun vahvistetaan hallituskauden aikana. Esimerkiksi koulutus kriiseissä (EiE) vahvistaa koulutuspainopisteen ja humanitaarisen avun yhteyttä. Ammatillinen koulutus tukee puolestaan kestävän talouden ja ihmisarvoisen työn painopistettä.
- Painopisteistä saatava tulostieto on oltava entistä avoimemmin ja helpommin saatavilla. Valmistelussa olevaa kehitysavun verkkoportaalia (Open Aid Portal) tulisi hyödyntää tässä.
- Suomen on jatkettava määrätietoista humanitaarisen avun, kehitysyhteistyön ja rauhantyyntöjen välistä tiivistettyä yhteistyötä OECD:n suositusten mukaisesti. Näin taataan toiminnan tarkoituksenmukaisuus ja tehokkuus hauraissa tilanteissa elävien ihmisten oikeuksien ja tarpeiden näkökulmasta.

5 KPT:n jäsenistä Perussuomalaiset eivät yhdy kehitysrahoitussuositukseen.